

OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTKÓW w WARSZAWIE

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

ŚLĄSKIE

769

1. Obiekt

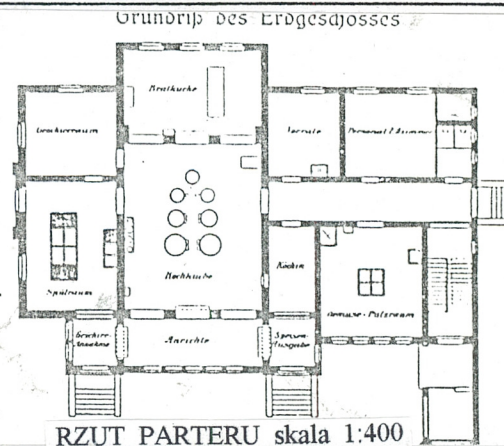
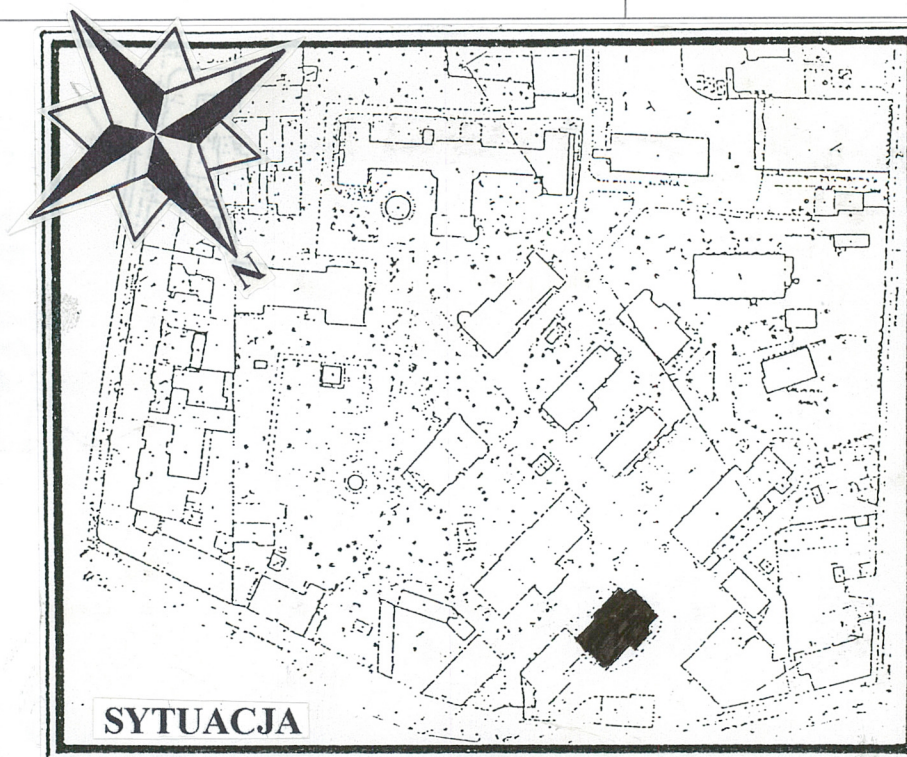
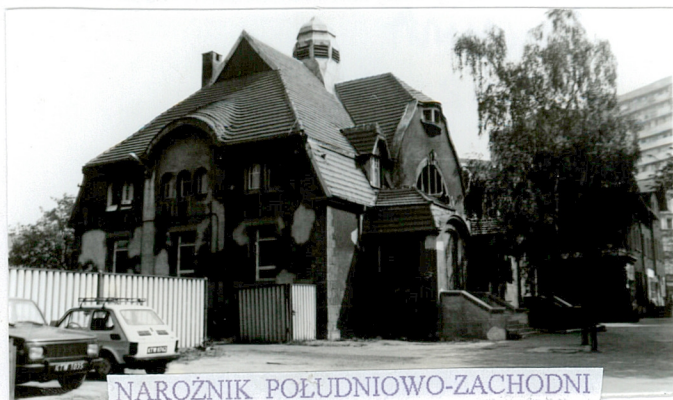
BUDYNEK KUCHNI

ZESPÓŁ SZPITALA MIEJSKIEGO IM. DOKTORA ANDRZEJA MIEŁĘCKIEGO

2. Czas powstania
lata 1903-1905

3. Miejscowość
CHORZÓW

11. Zdjęcie rzut przekrój sytuacja orientacja

4. Adres
Chorzów
ulica Strzelców Bytomskich 11

nr hipoteczny KW [redacted]
nr działki 3738/164

5. Przynależność administracyjna
województwo katowickie
gmina miasto Chorzów
pow. *wielki Chorzów*
6. Poprzednie nazwy miejscowości

Königshütte

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo katowickie
powiat miasto wydzielone

8. Właściciel i jego adres

Gmina Miejska Chorzów

9. Użytkownik i jego adres

Wydział Zdrowia
Urzędu Miasta w Chorzowie

10. Rejestr zabytków

Nr AI/1357/85
data 10 czerwca 1985 roku

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Zespół szpitala Miejskiego imienia doktora Andrzeja Mieleckiego w Chorzowie wybudowany został przez Niemiecką Spółkę Bracką z Tarnowskich Gór - *Knappschafts Lazarett*, która istniała w Królewskiej Hucie..

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego wspomina o istnieniu niewielkiego szpitala brackiego od 1810 roku (następnie adaptowanego na szkołę). Przytacza się również datę 1840 jako rok budowy kolejnego szpitala na sto osób (przy Richterstrasse - na terenie dzisiejszego zespołu zabudowań dyrekcji Huty Kościusko, w 1966 roku przeniesiono ten szpital do Nowych Hajduk).

Teren pod budowę szpitala wyznaczono w kierunku południowo-zachodnim od Rynku (szpitale brackie powstawały na obrzeżach ówczesnych miast), w pobliżu głównej drogi prowadzącej do centrum miasta.

Zabudowa zaczęła powstawać od wschodniej części dzisiejszego zespołu. Jako pierwszy, w roku 1866, powstał Pawilon V - obecnie Oddział Ginekologii, dawna Klinika Kobieta (FrauenKlinik). Dojście do budynku prowadziło od ulicy Lazarett-Strasse (obecnie Strzelców Bytomskich). Prawdopodobnie już wtedy budynek otaczała zieleń wysoka. W następnej kolejności zabudowa kształtowała się centralnej części obecnego zespołu. W latach 1873, 1875 i 1890 wzniesiono trzy baraki dla chorych - do dnia dzisiejszego zachowały się jedynie dwa z nich - Pawilon III i Pawilon II. W roku 1883 powstał również obecny budynek dyrekcji.

Następnie zespół zaczął rozbudowywać się w kierunku południowym - w 1886 roku wzniesiono budynek pralni i w kierunku wschodni - w roku 1896 wzniesiono budynek administracyjny (obecnie pogotowie ratunkowe). W 1897 roku dokupiono część terenu i wybudowano budynek mieszkalny dla lekarzy wraz ze stajniami w pewnym oddaleniu w kierunku północno-zachodnim. W roku 1893 powstał barak pełniący funkcję oddziału zakaźnego (przebudowany w 1916 roku - obecnie oddział położniczo-ginekologiczny).

Najstarsza zachowana mapa z 1902 roku przedstawia granice rozciągające się od północnego wschodu za budynkiem dyrekcji - graniczy z dość dużą ogrodzoną działką, na której znajduje się budynek mieszkalny dla lekarzy wraz z e stajniami - w pobliżu ulicy Lazarett-Strasse; pozostałą część działki zajmował sad i ogród. Od południowego zachodu granica przebiegała w niedalekiej odległości od baraków dla chorych, od północnego wschodu linia graniczna przebiegała dość nieregularnie, wcinając się w głąb działki, od zachodu granica przebiegała równolegle do bocznych elewacji baraków.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

Lokalizacja - budynek kuchni usytuowany jest w północno-wschodniej części zespołu szpitala, w niedalekiej odległości od wejścia głównego. Od wschodu narożnikiem północno-wschodnim przylega bezpośrednio do budynku administracyjnego (ten z kolei przylega do budynku bramnego). Dwa wejścia główne znajdują się od południa; również od południa wejście dla administracji (pod podcieniami) oraz wejście *pomocnicze*, także pod podcieniem; w elewacji tylnej wejście prowadzące również do części administracyjnej.

W otoczeniu znajduje się parę drzew, do elewacji zachodniej (narożnik południowo-zachodni) przylega ogrodzenie z blachy trapezowej

Konstrukcja, materiał - budynek zabudowany w technologii tradycyjnej - ściany zewnętrzne i wewnętrzne wykonane z cegły pełnej na zaprawie cementowo-wapiennej

Stropy - w piwnicach - stropy płaskie; pozostałe - wylewane i drewniane, w niektórych pomieszczeniach po remoncie wykonane zostały płaskie stropy podwieszone; przy wejściu od strony elewacji frontowej - stropy kolebkowe; strop w podcieniu - płaski, wykończony deskowaniem

Więźba dachowa - drewniana; dach kryty dachówką karpiówką, położoną w *koronkę*; przybudówka kryta papą

Dach - o skomplikowanym, urozmaiconym kształcie, wysoki, wielopłocinowy. Zasadniczo składa się z dwóch przecinających się brył. Zadaszenie głównej bryły z przedłużonym dachem od strony elewacji frontowej i tylnej - dach czterospadowy, ryzality zadaszone dachami dwuspadowymi, ze ściętymi naczółkami, dodatkowo zadaszone dwa główne wejścia oraz podcien w narożniku południowo-wschodnim. Na przecięciu dwóch głównych brył dachu znajduje się duża, metalowa kopuła, pełniąca funkcję zbiorczego wentylatora wentylacji. Ponadto w dachu znajdują się facjaty, lukarny, szczyty o opływowych kształtach.

Schody - schody zewnętrzne - w elewacji frontowej - jednobiegowe, z ciosów kamiennych, ujętych w barierki wykonane z otynkowanej cegły; w elewacji tylnej - schody wylewane; schody wewnętrzne - w południowo-wschodniej części budynku - dwubiegowe, powrotne, betonowe, z prostą metalową barierką, zakończoną motywem meandrów; do piwnicy - betonowe, wykończone ceramiką

Posadzki - w piwnicach i na parterze - współczesna ceramiczna posadzka oraz lastriko; na piętrze - deski wyłożone PCV; w podcieniu - stare płytki PCV i wylewka

Stolarka drzwiowa - drzwi zewnętrzne - wszystkie drzwi wymienione, stalowe i drewniane (pod podcieniem prowadzące do części administracyjnej); drzwi wewnętrzne - częściowo zachowane, np. w części administracyjnej z klatki schodowej na korytarz - drewniane, duże, przeszklone, niektóre zakończone łukiem, pozostałe bardzo wysokie, zakończone prosto, pływowe, pełne, drewniane, jedno- i dwuskrzydłowe; na piętrze - drzwi nieco niższe, pełne, drewniane; w piwnicach - współczesne, stalowe

Stolarka okienna - duże ilość różnych okien, w części zachowanych. Część stolarki zakończona łukiem (na piętrze) - okna pierwotne, dwudzielne, wielopoziomowe, obecnie o uproszczonym podziale. W parterze budynku okna prostokątne, węższe i szersze, pierwotnie wielodzielne, obecnie o uproszczonym podziale. Okna posiadają zaakcentowane nadproża i podokienniki (detal wykonany w tynku). Okna piwniczne w cokole budynku - niskie, zakończone łukiem. Prostokątne, wielopodziałowe okna facjat, lukarny w kształcie powiek w elewacji frontowej i tylnej oraz prostokątne okna (obecnie brak stolarki) w elewacji południowo-zachodniej oraz zaakcentowane otwory okienne w elewacji frontowej

Rzut, bryła - budynek posadowiony na rzucie zbliżonym do prostokąta, z ryzalitami od strony północnej i południowej. Bryła budynku rozczłonkowana; budynek dwukondygnacyjny (druga kondygnacja w części poddasza), całkowicie podpiwniczony, z wysokim poddaszem

- Ciąg dalszy punktu 12 - historia obiektu - na załączniku nr 1 -
- Ciąg dalszy punktu 13 - opis obiektu - na załączniku nr 1 -

<p>14. Kubatura</p> <p>około 5500 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>415 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>budynek gospodarczy</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>budynek kuchni</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W obiekcie prowadzono bieżące remonty zachowawcze.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stan techniczny obiektu dobry (wnętrze po gruntownym remoncie) <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Remont elewacji: <ul style="list-style-type: none"> • uzupełnienie detalu (odtworzenie stolarki okiennej i drzwiowej), • ujednolicenie tynków elewacji, zlikwidowanie przemurowań i przemałowań • Uporządkowanie otoczenia - zlikwidowanie przylegającego do elewacji ogrodzenia z blachy trapezowej, zmiana nawierzchni, wprowadzenie elementów małej architektury • Zlikwidowanie wyrzutni powietrza umieszczonej w elewacji frontowej 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numery i miejsce przechowywania)

- Akta budowlane w Archiwum Miasta Chorzowa (zbiór nie uporządkowany)
- Akta budowlane w Dziale technicznym Szpitala Miejskiego im. doktora Andrzeja Mielęckiego
- Studium historyczno-konserwatorskie zabudowań Szpitala Miejskiego im. doktora Mielęckiego w Chorzowie, Pracownia Projektowa POZYTYW, Katowice 1997

22. Bibliografia

- M. Galuszka, Chorzów wczoraj - Königshütte gestern, Gliwice 1996
- J. Kantyka, Chorzów. Zarys historii miasta, Katowice 1977
- Szpital im. dr A. Mielęckiego, folder
- R. Szopa, Zabytki Chorzowa [w:] Wspólny Chorzów, Chorzów 1997

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst	mgr inż. arch. Ryszarda Rajnich-Walawender	wrzesień 1998 roku
plany, rysunki	mgr inż. arch. Ryszarda Rajnich-Walawender	wrzesień 1998 roku
zdjęcia, fotografie	mgr inż. arch. Hanna Wiak-marzec	
miejsca przechowywania negatywów	zbiory prywatne	

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładki

1. <i>Miejscowość</i> CHORZÓW ulica Strzelców Bytomskich 11	2. <i>Obiekt</i> ZESPÓŁ SZPITALA IM. DOKTORA ANDRZEJA MIEŁECKIEGO KUCHNIA	3. <i>Zawartość wkładki</i> Ciąg dalszy punktu 12 - historia obiektu Ciąg dalszy punktu 13 - opis obiektu
---	---	---

Ciąg dalszy punktu 12 - historia obiektu

Od północy zespół kończył się dwoma budynkami i pralnią oraz obiektem, który stał na miejscu dzisiejszej kuchni i budynku administracyjnego, od wschodu działka dochodziła do ulicy. Wejście na teren zespołu pokrywało się z obecnym, przy wejściu niewielka portiernia. Osobną, wydzieloną i ogrodzoną działkę, stanowił nieco oddalony teren z budynkiem, mieszczącym oddział zakaźny (obecnie Pawilon IV), oraz budynkiem dezynfekcji. Ogrózenie dochodziło do budynku kostnicy (nieistniejącego), poza ogrodzonym terenem głównej części zespołu, od strony południowo-wschodniej, znajdował się dom noclegowy.

Kolejne mapy z lat 1904 i 1906 przedstawiają teren szpitala o granicach zbliżonych do stanu z 1902 roku. Teren zespołu uległ powiększeniu: w kierunku południowo-zachodnim, gdzie w latach 1903-1905 powstał największy obiekt - Pawilon I, w kierunku północno-zachodnim, gdzie powstały korty tenisowe oraz w kierunku północnym, gdzie wybudowano kotłownię z wieżą ciśnień. W tym czasie powstał również budynek gospodarczy (obecnie kuchnia), budynek bramny (obecnie portiernia) oraz zakład kąpielowy (obecnie Pawilon VI - RTG). Ponadto w zachodnim narożniku znajdował się również dość duży budynek.

Na terenie szpitala znajdowała się zieleni wysoka - pozostałości terenu leśnego, na którym powstał zespół. Nie istniała jeszcze wtedy kompozycja układu, istniały zagospodarowane tereny przy budynkach mieszkalnych (ogrody, sady).

Kolejna mapa z 1916 roku świadczy o dalszym powiększeniu terenu od strony południowo-zachodniej (za Pawilonem I). Wcześniej wydzielone działki uległy wciągnięciu w teren szpitala, tj. teren noclegowni, szpitala zakaźnego oraz budynku mieszkalnego dla lekarzy. W 1915 roku powstał obecny Pawilon II, a w pobliżu pralni zaznaczono na mapie obiekt przeznaczony do przechowywania lodu (częściowo umieszczony w ziemi).

Być może już wtedy istniał tor saneczkowy. Na północny zachód od budynku dyrekcji zaczęto również planowo zagospodarowywać otoczenie budynków oraz wprowadzać zieleni wysoką, eliminując pozostałości terenu leśnego.

Rozplanowanie terenu, według mapy z 1940 roku, nie uległo znacznej zmianie, przybyło jedynie parę niewielkich obiektów, np. budynek obecnych magazynów, usytuowany przy pralni i garaże przy kotłowni.

Ogólnie obiekty na terenie zespołu można podzielić na następujące grupy:**1. Obiekty powstałe do 1903 roku - bez wyraźnych cech stylowych, autorzy nie znani:**

- Pawilon V
- Budynek administracyjno-mieszkalny
- Pawilon VI
- Pawilon III
- Budynek pralni
- Budynek dyrekcji
- Pawilon IV wraz z budynkiem gospodarczym
- Poradnia przyszpitalna oraz budynek dawnych stajni
- Budynek pogotowia ratunkowego
- Prosektorium wraz z budynkiem gospodarczym

2. Obiekty powstałe w latach 1903-1906 - w stylu secesyjnym - autorstwa berlińskiego architekta Arnolda Hartmanna:

- Pawilon I
- Pawilon II
- Budynek kuchni
- Pawilon VI
- Kotłownia z wieżą ciśnień
- Budynek portierni

3. Obiekty powstałe pomiędzy 1916 i 1940 rokiem - bez wyraźnych cech stylowych, autorzy nie znani:

- Budynek magazynu
- Garaże przy kotłowni
- Lodownia
- Budynek gospodarczy

4. Obiekty powstałe po 1940 roku - bez wyraźnych cech stylowych - autorzy nie znani:

- Budynek szpitalny z lat siedemdziesiątych (przy Pawilonie I)
- Stacja trafo
- Garaże przy pogotowiu
- Budynki gospodarcze
- Obiekty tymczasowe (gospodarcze, kioski, garaże)

Dokładna data powstania budynku kuchni nie jest znana - prawdopodobnie został wybudowany razem z budynkiem bramnym w początku XX wieku (pomiędzy rokiem 1903 i 1905) według projektu Arnolda Hartmanna w stylu z elementami secesji, na miejscu wcześniejszego budynku. Wystrój elewacji od czasu powstania nie uległ większym zmianom.

Ciąg dalszy punktu 13 - opis obiektu

Elewacje - obiekt posiada ciekawe elewacje pod względem architektonicznym, wykończone bogatym wystrojem wykonanym w tynku i kamieniu.

Elewacje tynkowane, posadowione na ceglanym cokole, z kamiennym boniowaniem narożników. Na ciekawy wystrój obiektu składają się: rozczłonkowana bryła, kombinowany dach, znaczna ilość różnorodnych elementów architektonicznych, ozdobne szczyty o opływowych kształtach, ganki wejściowe poprzedzone stopniami, podcień, facjaty oraz dekoracja architektoniczna, czyli boniowane naroża, opaski i obramienia okienne, lukarny, ozdobny wywietrznik w dachu, cokół, różnorodne zwieńczenia otworów okiennych i podziały stolarki, forma niewielkiego wykusza w szczycie elewacji frontowej, itp. Także różnorodność zastosowanych materiałów: cegły, kamienia, tynku, dachówki, drewna (w facjatach), itp. - wpływa korzystnie na wystrój elewacji.

Elewacja frontowa (południowa) - dwunastoosiowa w parterze, sześćoosiowa na piętrze. W ceglanym cokole okna piwniczne zakończone łukiem. W parterze w 1 i 7 osie wejścia - w formie wysuniętych murowanych ganków, nakrytych dachami mansardowymi; wejścia poprzedzone stopniami. Drzwi wejściowe stalowe, obramione łukiem uskokowym, wykonanym w tynku (z elementami gzymsu kostkowego). Wzdłuż całego parteru biegnie jednakowa przybudówka, kryta dachówką i papą.

Elewacja boczna (zachodnia) - trójosiowa. Przy narożniku południowo-zachodnim do elewacji przylega ogrodzenie wykonane z blachy trapezowej. Elewacja symetryczna.

Elewacja boczna (wschodnia) - trójosiowa w górnej części, pięcioosiowa w parterze. Część elewacji przysłonięta przez przylegający budynek administracyjny.

Elewacja tylna (północna) - siedmioosiowa

Wnętrze - północną część budynku zajmują pomieszczenia kuchenne (z centralnie umieszczoną kuchnią); część południową budynku tworzy zaplecze administracyjne (obie części są połączone wewnątrz). We wnętrzu zachowało się niewiele z dawnego wystroju - na uwagę zasługuje układ wnętrz, stolarka drzwiowa, sklepienia przy wejściu zakończone łukiem, otwory okienne, schody z barierkami

1. Miejscowość

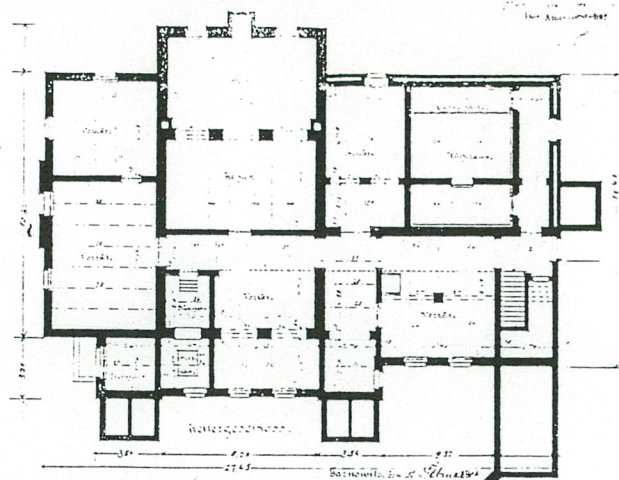
CHORZÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

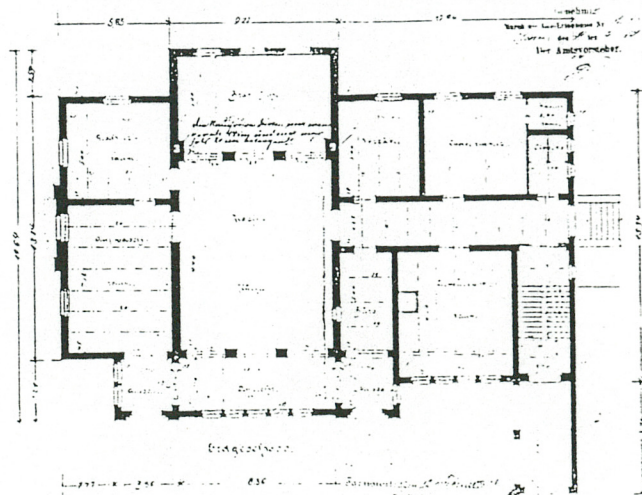
BUDYNEK KUCHNI

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

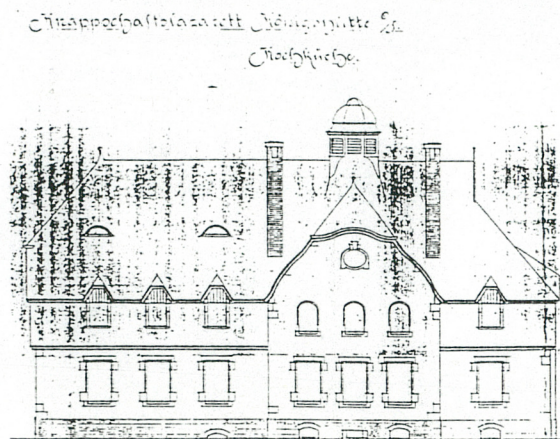
INWENTARYZACJA I DOKUMENTACJA ARCHIWALNA

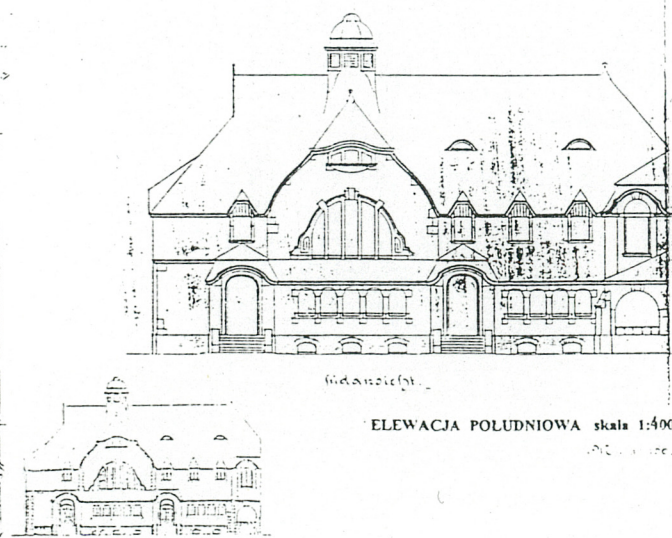
RZUT PODDASZA skala 1:400

RZUT PARTERU skala 1:400

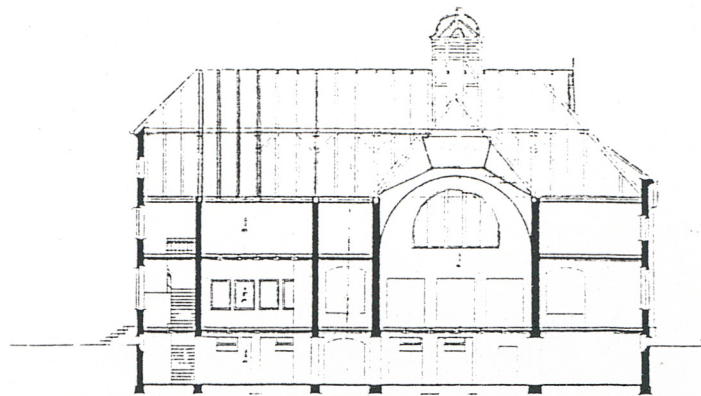
Elewacja Północna skala 1:400

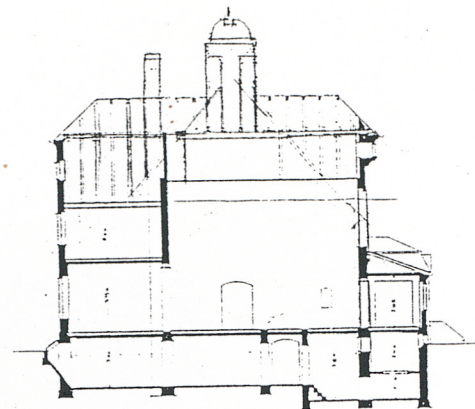
Elewacja Południowa skala 1:400

Wkładkę założył: mgr inż. arch. RYSZARDA RAJNICH-WALAWEK WRZESIEŃ 1998 r.
(imię, nazwisko, data)

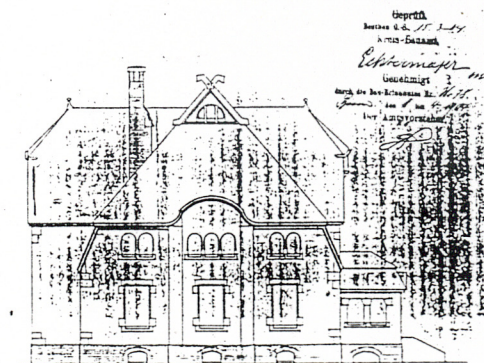
Miejsce przechowywania negatywów: ZBIORY PRYWATNE

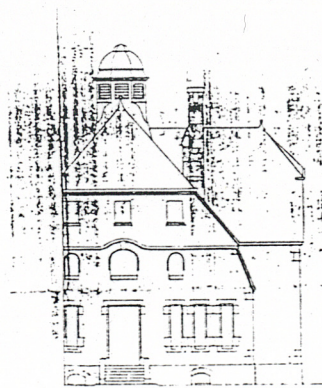
Schnitt A-B
Przekrój podłużny skala 1:500

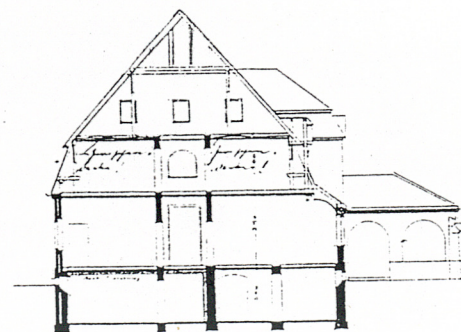
Schnitt C-D
Przekrój poprzeczny skala 1:400

Westansicht
Elevacja zachodnia skala 1:500

Ostansicht
Elevacja wschodnia skala 1:500

Schnitt E-F
Przekrój poprzeczny skala 1:400

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
CHORZÓW	BUDYNEK KUCHNI	DOKUMENTACJA ZDJĘCIOWA

ELEWACJA POŁUDNIOWA

FRAGMENT ELEWACJI POŁUDNIOWEJ

FACJATA W ELEWACJI POŁUDNIOWEJ

ELEWACJA ZACHODNIA

Wkładkę złożył: mgr inż. arch. RYSZARDA RAJNICH-WALAWEK WRZESIEŃ 1998 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: ZBIORY PRYWATNE